

Népegészségtan

- Tantárgyi követelmények
- Tematikák
- Honlap: <http://semmelweis.hu/nepegeszsegtan/hu/>
- Tűz- és munkavédelmi ismeretek

TANTÁRGYI KÖVETELMÉNYEK

- Előadás: heti 1,5 óra (csütörtök): 11.20 -12.30. Szeminárium. 06.
- Gyakorlat: heti 1,5 óra (csütörtök): 12.40-13.40. Szeminárium. 06.
- A félév során maximális hiányzási lehetőség 3 előadás 3 gyakorlat, jelenléti ív
- Évközi számonkérések:
 - - 6. héten: demográfia-epidemiológia feladatsor/teszt megoldása
 - - 13. héten: írásbeli/szóbeli számonkérés a 7-12 heti anyagokból

Osztályzat a két részjegy alapján.

- Vizsga: szóbeli tételsor alapján.

Kötelező tananyag:

Tankönyv: Népegészségtani ismeretek, Szerk.: Dr. Tompa Anna 2008

Előadások, gyakorlatok anyaga

Ajánlott tananyag:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_Megelozo_orvostan_nepegeszsegtan/adatok.html

- Félév elismerésének feltétele, 25%-t nem meghaladó hiányzás, évközi számonkérések teljesítése
- Félévi vizsga típusa: **kollokvium** (szóbeli tételek alapján)

Definíciók

- A megelőző orvostan és népegészségtan
- A népegészségügy fő funkciói
- A népegészségügy alapvető feladatai
- Az egészséget meghatározó tényezők és egészségdeterminánsok

MEGELŐZŐ ORVOSTAN

Primer Prevenciós Medicina

- az orvostudomány azon ismeretanyagainak összessége, amely **elméleti alapul** szolgál a lakosság, ill. meghatározott közösségek **egészségének védelmét és fejlesztését, a betegség és fogyatékoság megelőzését**, ill. azok manifesztációjának késleltetését célzó szakmai tevékenységekhez.
- A megelőző orvostudomány egyrészt az elméleti és klinikai orvostudományok azon eredményeit rendszerezi, amelyek **prevenciós stratégiák** és intézkedések alapjául szolgálhatnak, másrészt biostatistikai módszerekkel, **epidemiológiai kutatások keretében az ismeretek populációs szintű érvényességét teszteli, s feltárja a betegségmegelőzés lehetőségeit.**

Népegészségtan

A megelőző orvostan ötvöződése egyéb egészségtudományi szakterületekkel:

egészségügyi menedzsment, egészségpolitika, egészség- gazdaságtan, jogtudomány, szociológia, környezet-egészségtan, munka- és foglalkozás egészségtan és a magatartástudomány releváns ismeretanyagával.

Népegészségügy

interszektorális, a társadalom valamennyi szférájára és rétegére építő tevékenység:

az egészség védelme és fejlesztése, a betegségek, sérülések és rokkantság megelőzése érdekében.

A népegészségügyi tevékenység 3 fő funkciója

1. A **lakosság egészségi állapotának monitorozása**, a veszélyeztetett közösségek/egyének azonosítása, az egészségproblémák és prioritások meghatározása
2. Az egészségproblémák megoldására szolgáló **népegészségügyi intézkedések kimunkálása** és foganatosítása kormányzati és civil szervezetekkel együttműködésben
3. Annak biztosítása, hogy az **egészségügyi szolgáltatások** (beleértve az egészségfejlesztési és betegségmegelőzési szolgáltatásokat) **megfelelőek, költséghatékonyak és mindenki számára elérhetőek legyenek.**

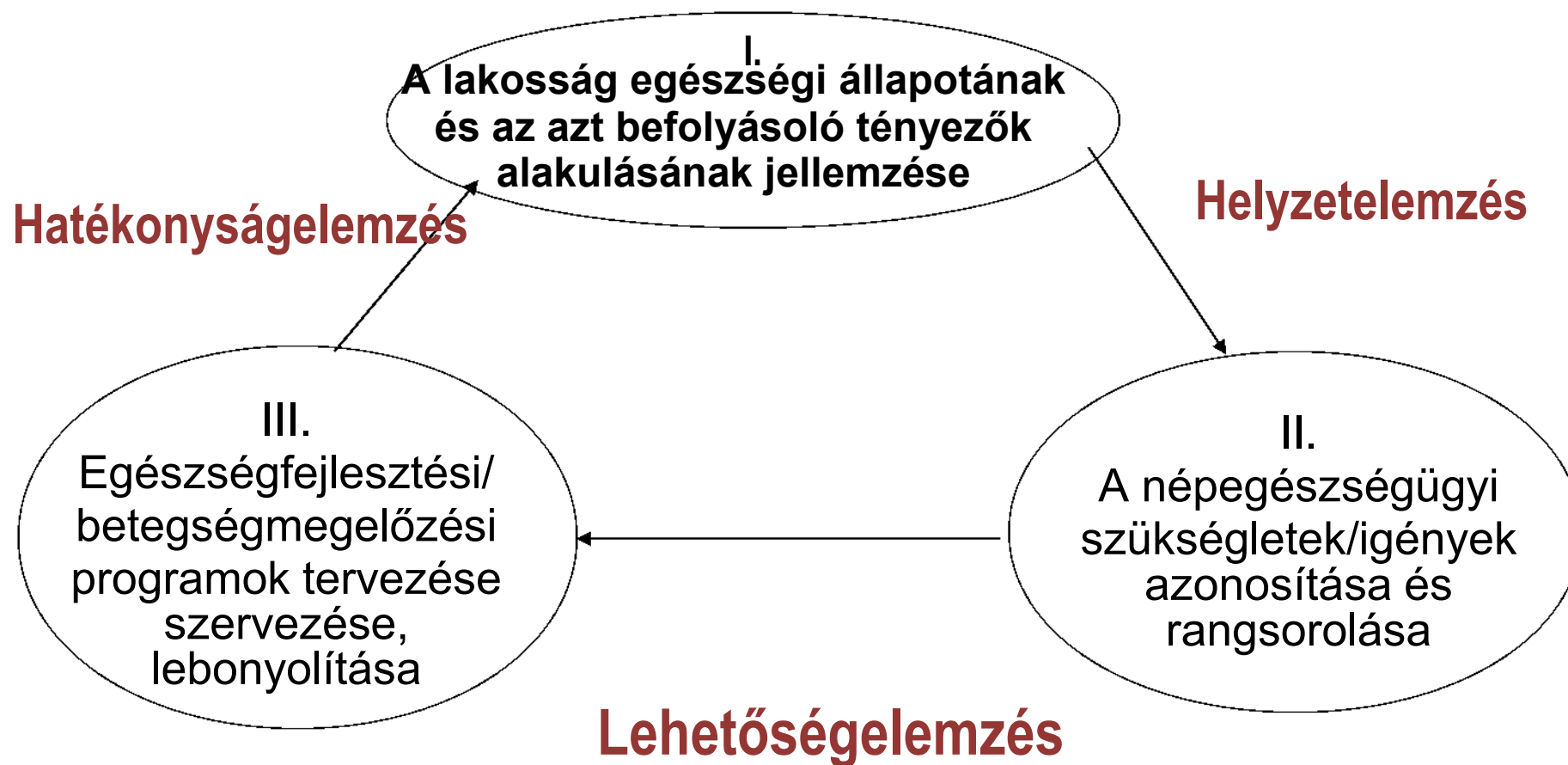
A népegészségügy alapvető feladatai

- lakosság egészségi állapotának **monitorozása**₁
- **egészségproblémák hátterének** feltárása,
- **lakosság tájékoztatása** a problémákról és a teendőkről,
- **társadalom mozgósítása** a megoldásra, partnerség,
- **egészségfejlesztési programok**₁
- **egészségorientált döntéshozás** és jogalkotás,
- **egészségügyi szolgáltatások tervezésének támogatása**₁
- **elérhetőség**₁
- **népegészségügy humán erőforrásainak** biztosítása, továbbképzése,
- **egészségügyi szolgáltatások effektusának, hozzáférhetőségének** elemzése,
- **tudományos kutatások tervezése és kivitelezése** népegészségügyi problémák elemzéséhez

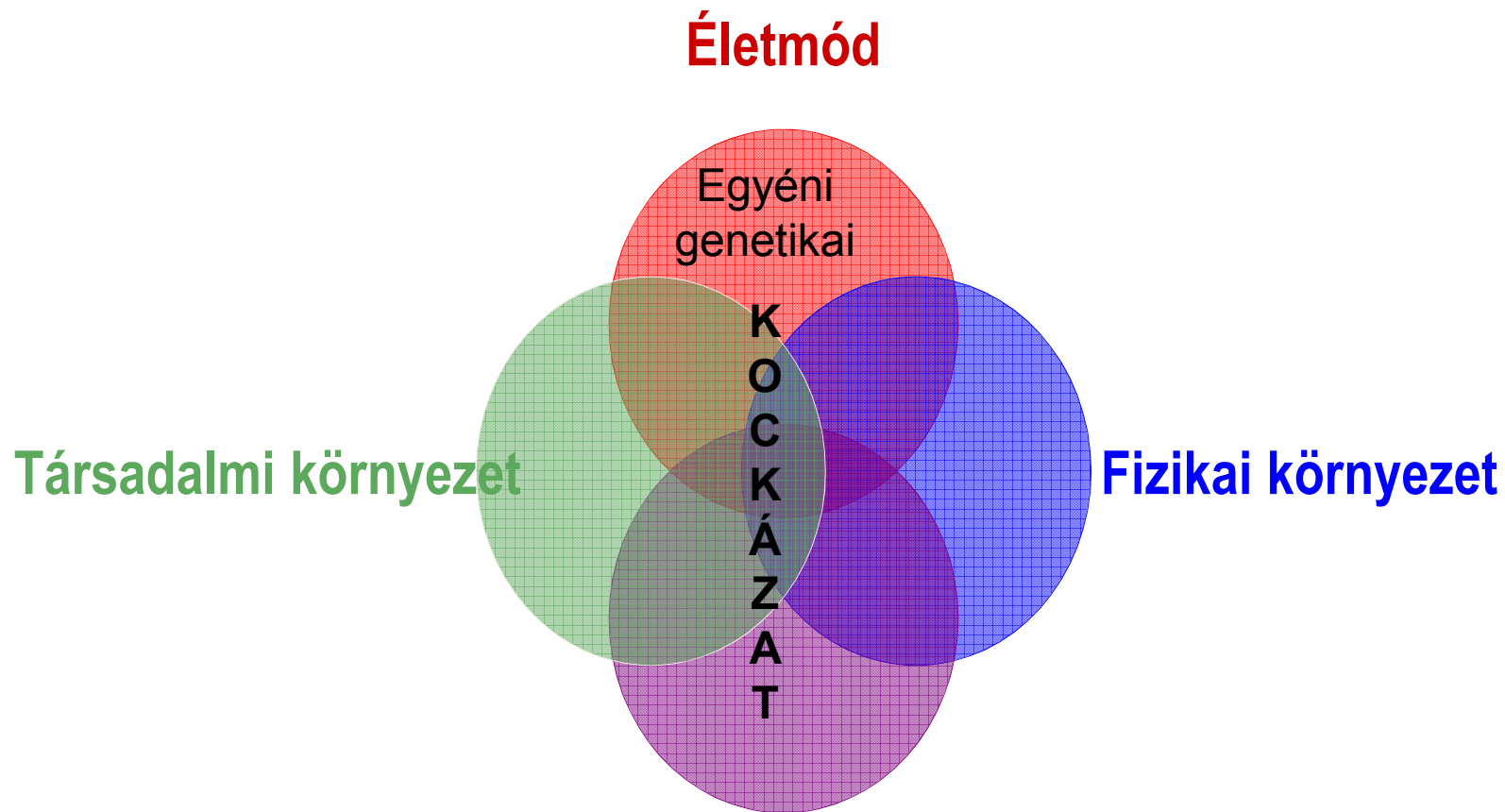
A népegészségügyi tevékenység vonatkozásai

- Az egészségügyi ellátás, és ezen belül a népegészségügyi szolgáltatások tervezése
- A genetikai érintettség, veszélyeztetettség és fogékonyság értelmezése
- A fertőző betegségek megelőzése
- Nem fertőző betegségek megelőzése
- Környezet-egészségügyi kérdések
- Az epidemiológiai vizsgálatok etikai kérdései
- A professzionalizmus kérdése

A népegészségügyi ciklus és működése



Az egészséget meghatározó tényezők



Hozzájárulás az egészségügyi ellátáshoz

Egészség determinánsok

- **Életmód:** dohányzás, alkohol, étel-miszer, mozgás
- **Örökletes tényezők:** genetikai hajlam
- **Fizikai és kémiai környezet:** éghajlat, levegő, víz, talaj...
- **Társadalmi, gazdasági környezet:** hozzáférés az anyagi javakhoz, oktatáshoz, munkához, támogatottsághoz ...
- Hozzáférés az **egészségügyi ellátáshoz**

A népegészségtan elemei

- Közegészségtan és járványtan
- Társadalom orvostan; orvostörténelem, eü. szervezés, egészségügyi jog és politika
- Környezet-egészségtan
- Foglalkozás orvostan, munkahigiéné
- Táplálkozás egészségtan ...

Az egészségdeterminánsok legfőbb kategóriái

- **Genetika** (biológiai) tényezők
- **Életmód:** egészségmagatartás: egészséges fejlődés biztosítása megszületéstől, iskolázottság, kulturális sajátosságok
- **Környezet:**
 - **Fizikai:** természetes és mesterséges,
 - **Társadalmi:**
jövedelmi viszonyok, társadalmi támogatottság,
(szociális ellátórendszer fejlettsége)
foglalkoztatottság és munkakörülmények, (gazdasági helyzet)
kulturális sajátosságok
- **Egészségügyi szolgáltatások** fejlettsége és elérhetősége

Az egészség meghatározásában a különböző tényezők súlya nem azonos. Bár az egyes tényezők meghatározó szerepének súlya vitatott s különböző közösségekben is eltérő lehet.

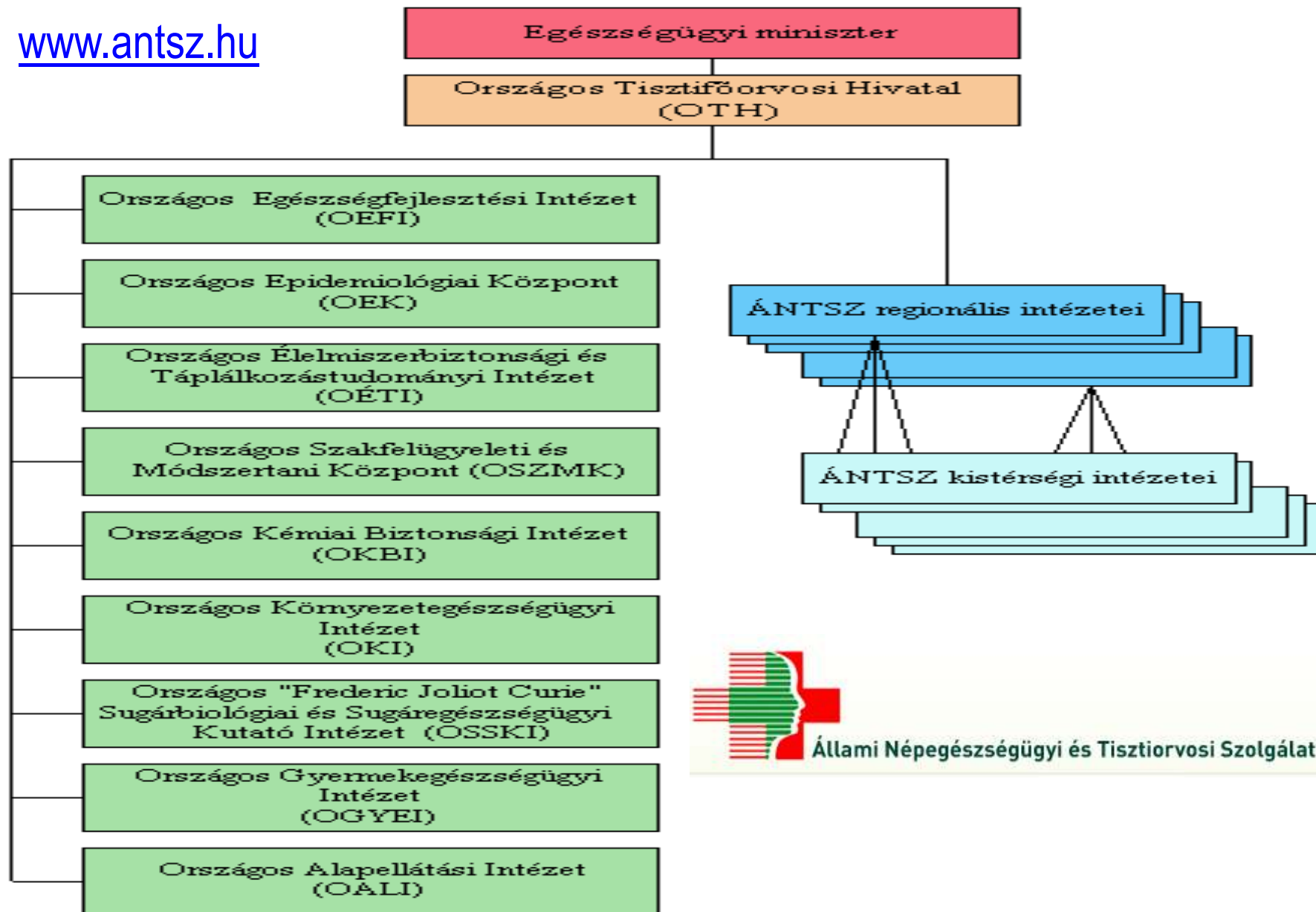
Általában elfogadható, hogy a genetikai tényezők kb. 15-30%-ban, az egészségügyi ellátás színvonala 10-15%-ban határozzák meg az egészségi állapotot, míg a fennmaradó 55-75%-ért a környezeti- és a társadalmi-gazdasági státussal, az iskolázottsággal szoros összefüggést mutató életmódi tényezők felelősek.

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat felépítése

Szervezeti felépítése

ÁTALAKULÓBAN !

www.antsz.hu



Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat

Az Egészségügyi Világszervezet

Egészség definíciója:

„...nem csak a betegség illetve fogyatékoság hiánya, hanem a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota.”



- World Health Organization (WHO)
- Az ENSZ egészséggel foglalkozó szerve, 193 tagországgal
- 1948. április 7-én alapították, székhelye Genf
- 6 regionális központja van

Forrás: Az Egészségügyi Világszervezet hivatalos honlapja (www.who.int)

A megelőzés = prevenció szintjei

- **primer = elsődleges:**

betegség megelőzés, egészség megőrzés

- módszerei: egészségnevelés, védőoltások...

- **szekunder = másodlagos:**

a betegségek korai felismerése

- módszerei: szűrővizsgálatok

- **tercier = harmadlagos:**

szövődmények, fogyatékoság elkerülése

- módszerei: gyógyítás, rendszeres ellenőrzés

WHO HFA ADATBÁZIS

- <http://data.euro.who.int/hfadb/>

INDIKÁTOROK

- Halálozás (mortalitás)
- Megbetegedések (morbiditás)
- Életmód
- Kockázati tényezők

elemzése és összehasonlítása
országok és időpontok szerint

Nemzeti Népegészségügyi Program

- 46/2003. (IV.16.) OGY határozat az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjáról
- 4 alprogramból áll:
 - Egészséget támogató társadalmi környezet kialakítása
 - Az egészséges életmód programjai, az emberi egészség kockázati tényezőinek csökkentése
 - Az elkerülhető halálozások, megbetegedések, fogyatékoság megelőzése
 - Az egészségügyi és népegészségügyi intézményrendszer fejlesztése az egészségi állapot javítása érdekében

Forrás: Az Egészségügyi Minisztérium honlapja (www.eum.hu)

Az Alprogramok struktúrája

- ✓ Általános és részletes célkitűzések
- ✓ Helyzetismertetés
- ✓ Megvalósítás stratégiai irányai, feladatokkal és konkrét akciókkal
- ✓ Várt eredmények

Egészséget támogató társadalmi környezet kialakítása (célkitűzések)

- **Egészséges ifjúság**

Már a fogantatástól kezdve biztosítani az egészséges élet lehetőségét mindenkinek.

A család mellett az iskola válik az egészségfejlesztés alapvető színterévé.

- **Idősek egészségi állapotának javítása**

A folyamatosan növekvő számú idős lakosság életminőségének javítása.

- **Esélyegyenlőség az egészségért**

A társadalomból kirekesztett lakossági csoportok – romák, fogyatékosok, hajléktalanok - egészségi állapotának javítása.

- **Egészségfejlesztés a mindennapi élet színterein**

A mindennapi élet színterein, a településeken, az oktatási intézményekben, a munkahelyen, valamint az egészségügy intézményeiben megvalósuljon az egészséget támogató politikai gyakorlat, hatékonyan érvényesüljenek az egészségfejlesztés, betegségmegelőzés módszerei.

Egészséges életmód programja, az emberi egészség kockázati tényezőinek csökkentése

- Dohányzás visszaszorítása
- Az alkohol és drogmegelőzés
- Egészséges táplálkozás és élelmiszerbiztonság
- Aktív testmozgás elterjesztése
- Közegészségügyi és járványügyi biztonság
- Nemzeti Környezet egészségügyi Akcióprogram

Az elkerülhető halálozások, megbetegedések, fogyatékoság megelőzése

- Koszorúér- és agy-, érbetegségek okozta megbetegedések, halálozások visszaszorítása
- Daganatos megbetegedések visszaszorítása
- A lelki egészség megerősítése
- Mozgásszervi betegségek csökkentése
- AIDS megelőzés

Az egészségügyi és népegészségügyi intézményrendszer fejlesztése az egészségi állapot javítása érdekében

- **Népegészségügyi szűrővizsgálatok**

A szervezett és célzott lakossági szűrővizsgálatok segítségével 70 éves kor alatt 5–10%-kal mérséklődjön a daganatos betegségek okozta halálozás.

- **Ellátás fejlesztés**

Az egészségügyi ellátó rendszernek a népegészségügyi prioritások mentén történő céltudatos fejlesztése, mely eredményeit tekintve optimális hatásokkal működik

- **Erőforrás fejlesztés**

Szakemberek, hatóságok, civil aktivisták és kutatók részére olyan infrastruktúra építése, illetve célirányú oktatás és továbbképzés szervezése, amely elősegíti a hatékony népegészségügyi tevékenységet minden lehetséges megvalósulási szinten.

- **Monitorozás-informatika**

Forrás: Az Egészségügyi Minisztérium honlapja (www.eum.hu)

Szűrővizsgálatok

- A **45–65 év közötti** asszonyok 70%-a vegyen részt a **kétévenként** megismételt mammográfiás emlőszűrésen, ezáltal is 30%-kal csökkenjen az emlőrák okozta halálozás Magyarországon.
- A méhnyakrák okozta halálozás 60%-kal csökkenjen a **25–65 év közötti** asszonyok egyszeri negatív szűrővizsgálatát követően **háromévenként** megismételt, citológiai vizsgálatot is alkalmazó, a céllakosság legalább 70%-ára kiterjedő nőgyógyászati méhnyakszűrése útján.
- Az 45–65 év közötti nők és férfiak korosztálya részére a széklet vér laboratóriumi kimutatásán alapuló **vastag- és végbélszűrés rendszerének megszervezése.**

Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogramja

2010-2020

PROGRAM A MAGYAR TÁRSADALOMÉRT

Átfogó vizsgálatok - Prevenció- Életmódi tanácsadás
10 év - 1500 helyszín - 7 millió vizsgálat - több ezer látogató

Csoportos feladat: program megtekintése-elemzése

www.egeszsegprogram.eu

1. tájékoztató 2. helyszínek, időpontok 3. hírek, sajtószoba 4. képek, videók 5. cikkek, érdekességek

Adatbázisok

Intézeti könyvtár: XXI. em.

- [KSH = Központi Statisztikai Hivatal](#) kiadványai

- Magyar statisztikai évkönyv
- Egészségügyi statisztikai évkönyv
- Demográfiai statisztikai évkönyv

Elektronikus szabad hozzáférések

- www.medinfo.hu (Magyar Orvosi Bibliográfia, MOB)
- www.matarka.hu magyar kiadású szakfolyóiratok tartalomjegyzékét dolgozza fel. A felvett adatok adatbázisba kerülnek és több szempont szerint visszakereshetők ...
- www.antsz.hu
- [KSH = Központi Statisztikai Hivatal](#)



Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat



www.eski.hu

GYEMSZI, Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet
Informatikai és Rendszerelemzési Főigazgatóság.

ESKI, Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet az elődje.

Egészségügy. Egészségügyi adatok, statisztikák, adattárak. Egészségpolitikai tanulmányok

www.oek.hu

Országos/euuropai Lakossági Egészségfelmérés (OLEF/ELEF 2000/ 2003, 2009).

Gyorsjelentés. Országos Epidemiológiai Központ.

www.eum.hu

www.egeszsegprogram.eu

Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogramja 2010-2020

www.hazipatika.hu

<http://data.euro.who.int/hfadb/>

a teljesség igénye nélkül, további irodalmi források a megfelelő fejezeteknél